

Pohjois-Karjalan vesienhoidon yhteistyöryhmän kokous 2/2021

Aika 1.6.2021 klo 9.00–11.12

Paikka Kokous etäyhteyksin, Teams

Läsnä Liite 1. Pohjois-Karjalan vesienhoidon yhteistyöryhmän kokous 1.6.2021, läsnäolijat

1 Kokouksen avaus ja läsnäolijoiden toteaminen

Johtaja Janne Kärkkäinen avasi kokouksen ja toivotti läsnäolijat (liite 1) tervetulleiksi. Merkittiin tietoon, että Neova Oy:n (aik. Vapo Oy) edustajana on Heli Kivisaari ja varaedustajana jatkaa Enni Pekkalin.

2 Asialistan hyväksyminen

Kokouskutsun mukana toimitettu esityslista hyväksyttiin kokouksen työjärjestykseksi.

3 Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen

Hyväksyttiin edellisen 3.3.2021 etäyhteydellä pidetyn kokouksen pöytäkirja. Kokousmuistio tallennetaan vesienhoidon verkkosivuille (polku: www.ymparisto.fi/vesienhoito/pohjois-karjala > Osallistuminen vesienhoitoon) ja ELY-keskukseen perustettuun Pohjois-Karjalan vesienhoidon yhteistyöryhmän Teams-työtilaan.

4 Yhteenveto kuulemispalautteesta Vuoksen vesienhoitoalueella

Paula Mononen esitteli Vuoksen vesienhoitosuunnitelmaehdotuksen kuulemisessa esitettyä Pohjois-Karjalaa koskevaa palautetta. Yhteenveto on toimitettu yhteistyöryhmälle ennakkoon.

Kuuleminen vesienhoitosuunnitelmaehdotuksista vuosiksi 2022–2027 tausta-aineistoinen järjestettiin 2.11.2020–14.5.2021 Vaikuta vesiin – verkkosivustolla (www.ymparisto.fi/vaikutavesiin).

Lausuntopyyntöjä lähetettiin Vuoksen alueella 478 taholle. Lausuntoja ja muuta palautetta saatiin 103, joista 15:ssä kannanotto kohdistui Pohjois-Karjalaan. Palaute kootaan Etelä-Savon ELY-keskuksessa, ja siitä julkaistaan tiivistelmä elokuussa 2021 Vuoksen vesienhoitoalueen verkkosivulla (<https://www.ymparisto.fi/vesienhoitoalue/vuoksi> > Osallistuminen vesienhoitoon).

Palautetta saatiin nyt enemmän kuin edellisissä kuulemisissa. Lausunnoissa tuotiin esiin, että ai-neistot ovat laajoja ja niihin perehtyminen on kansalaiselle työlästä. Palautetta on annettu runsaasti mm. vesien tilan luokittelusta ja seurannasta, ympäristötavoitteiden saavuttamisesta ja niistä poikkeamisesta sekä kaivostoiminnasta. Keinotekoisiksi tai voimakkaasti muutetuiksi nimettyihin vesimuodostumiin on esitetty yksityiskohtaisia kommentteja ja muutoksia (mm. Vuoksi). Keskeisiä toimenpidesektoreita ovat lausuntojen perusteella metsätalous, maatalous ja vesistö-kunnostukset. Aiempaa vähemmän palautetta saatiin mm. turvetuotannosta ja pohjavesistä. Yleisesti tarkasteltuna palaute oli aiempaa kriittisempää, ja eri teemoista on esitetty myös vastakkaisia näkemyksiä.

Vesienhoitosuunnitelma ja toimenpideohjelma viimeistellään kuulemisessa saadun palautteen perusteella. Asiakirjojen kaikki osiot tarkistetaan. Myös ympäristöselostus päivitetään SOVA-

kuulemisen perusteella. Tietojärjestelmiin tehdään tarvittavat tarkistukset elokuun loppuun mennessä. Tähän sisältyy mm. Heinäveden alueelle esitettyjen toimenpiteiden siirto Pohjois-Karjalaan. Vesienhoitoalueen ohjausryhmä hyväksyy suunnitelmat lokakuussa, minkä jälkeen ne toimitetaan ympäristöministeriöön. Valtioneuvosto vahvistaa Suomen vesienhoitosuunnitelmat marrasjoulukuussa 2021, minkä jälkeen ne ja toimenpideohjelmat julkaistaan verkkosivuilla.

Toimenpideohjelmat ovat valtioneuvoston käsittelyssä mukana tausta-asiakirjoina. Perinteisen asiakirjan lisäksi on valmisteilla sähköinen toimenpideohjelmasivusto (**eTPO**), joka on tarkoitus julkaista alkuvuodesta 2022.

Käytiin keskustelua turpeen käytöstä ja nostoalueiden laajuudesta tulevaisuudessa, kun energia-käytön vähentyessä turpeelle kehitetään muita käyttökohteita, kuten aktiivihilitehdas Ilomantsissa. Maakuntakaavassa esitetty tarve nykyisen tuotantoalan lisäksi on noin 1100 ha, ja tuotantoalueiden ja kiintoaine- ja muun kuormituksen lisääntymisen pelättiin vaikuttavan haitallisesti läheisiin vesistöihin. Esimerkkinä mainittiin Koitajoki Ilomantsissa.

Jukka Nykänen maakuntaliitosta kertoi, että maakuntakaavaehdotus on ollut nähtävillä toukokuussa. Siinä on osoitettu potentiaalisia turvetuotantoalueita noin 4000 ha. Kaavoitusta on tehty suurpiirteisesti; kaikki varatut alueet eivät tule turvetuotantoon, sillä ne eivät tule saamaan ympäristölupaa tai eivät sisällä aktiivihillen tuotantoon soveltuvaa turvetta. Turvetuotannon pinta-alat ovat hyvin rajattuja, ja kokonaispinta-ala tulee tulevaisuudessa pienenevän nykyisestä noin 3500 hehtaarista. Tuotiin esiin lisäksi, että aktiivihilitehtaan tarvitsema koko tuotantoala ei tule sijoittumaan Koitajoen alueelle, vaan raaka-ainetta tullaan myös kuljettamaan muualta. Pitkäaikaiset tarkkailut osoittavat, että kiintoaine ei ole turvetuotannossa ongelma käytössä olevien tehokkaiden vesiensuojelurakenteiden, kuten pintavalutuksen ym. ansiosta.

Metsätaloutta koskevaan palautteeseen liittyen nostettiin esiin uudistuskypsät suometsät, joita Pohjois-Karjalassa on enenevässä määrin. Hakkuissa, puunkorjuussa ja metsänkäsitelyssä on tarpeen panostaa tehokkaisiin vesiensuojeluratkaisuihin vesistövaikutusten vähentämiseksi. Paikatietoaineistot ovat kehittyneet, ja ovat hyvänä apuna suunnittelussa. Jatkovapeitteinen metsänkasvatus soveltuu hyvin turvemaille.

Tuotiin esiin Järvi-Suomen maaseudun ympäristö- ja ilmasto-ohjelma, joka on julkaistu vuonna 2020, [linkki julkaisuun](#). Hankkeen koordinaattorina on keväällä aloittanut Harri Hakala. Monet maataloudessa jo käytössä olevista menetelmistä edistävät sekä ilmaston että vesien suojelua. Työtä jatketaan, ja tavoitteena on saada uuden ohjelmakauden rahoitus täysimääräisesti käyttöön ja kohdennettuna Järvi-Suomen alueelle.

Lopuksi todettiin, että palautteen antaminen ja sidosryhmien laaja kuuleminen vesienhoitosuunnitelman laadinnan yhteydessä on ensiarvoisen tärkeää.

5 Pohjois-Karjalan vesienhoidon toimenpideohjelman 2016-2021 toteutustilanne

Paula Mononen esitteli lyhyesti vesienhoitokaudelle 2016-2021 suunniteltujen toimenpiteiden toteutustilanteen, väliarvion vuosilta 2016-2018 ja alustavan arvion toimien toteumasta vuonna 2021 eri sektoreilla (yhdykskunnat, haja- ja loma-asutus, teollisuus ja kalankasvatus,

turvetuotanto, maatalous, metsätalous, vesistöjen kunnostus ja rakentaminen sekä pohjavedet). Arviot ovat olleet soveltuvien osin pohjana toimenpiteiden suunnittelussa hoitokaudelle 2022-2027. Maatalouden toimenpiteiden toteutuma tullaan arvioimaan vuoden 2021 maataloustukien haun päätyttyä 15.6. Metsätaloudessa tilastotietoa ei ole saatavissa lannoitusten ja uudistushakkuiden suojakaistojen toteuman tarkasteluun, ja määrät ovat suuntaa-antavia. Kaudelle 2022-2027 esitetty uudistushakkuiden suojakaistojen määrä perustuu suunnittelua varten Metsäkeskuksessa tehtyyn hakkuiden toteutumaan pohjautuvaan paikkatietoanalyysiin, jota ELY-keskuksissa hyödynnettiin. Keskustelussa tuotiin esiin, että suojavyöhykkeiden määrää on vaikea ennakkoon arvioida niiden leveyden, kaltevuuden ja eroosioherkkyyden vaihdellessa.

Vuoden 2021 päättyvän hoitokauden toimien toteutum tiedot kootaan ja raportoidaan alkuvuonna 2022. Yhteistyöryhmään ollaan myöhemmin syksyllä yhteydessä tietojen kokoamista varten. Toteutuma-arvioon sisällytetään myös Heinäveden alueen toimenpiteet.

Kuultiin yhteistyöryhmän toimijoiden hankkeiden etenemisestä. Joensuun kaupungin kosteikkohanke Valkeasuon vanhalla turvetuotantoalueella on käynnissä SOTKA-hankerahoituksella. Hankkeen sidosryhmät on käyty läpi, valmistelevat työt alueella tehty, ja kosteikon varsinainen rakentaminen alkaa kesän aikana.

Pro Onkamojärvet ry:n toteuttamat valuma-aluekunnostukset on saatu pääosin valmiiksi. Onkamojärvien tilan kannalta olennaiset, maanomistajien hyväksymät toimenpiteet on nyt tehty. Työ jatkuu muilla toimenpiteillä, kuten hoitokalastuksella ja vesikasvillisuuden niitoilla. Tulevina vuosina vastuuta niitoista on tarkoitus siirtää rantakiinteistöjen omistajille.

Metsäkeskuksessa (www.metsakeskus.fi) on käynnissä luonnonhoitohankkeiden haku Kiteen vesiensuojeluhankkeen toteutukseen. Koitajoella jatketaan planktonsiiian kutupaikkojen kunnostusta, sisältäen uittoa varten rakennettujen ukkojen poistoa kalatalousalueen vetämässä hankkeessa.

ProAgria Itä-Suomen hallinnoimassa KAIPPO-verkostohankkeessa on reilu vuosi toimintaa takana. Keväällä ohjelmaan on kuulunut erilaisia kaikille avoimia tai kunnostusyhdyshenkilöille (tällä hetkellä 12 kpl) suunnattuja etätilaisuuksia, syksyllä pyritään toteuttamaan myös lähitilaisuuksia. Uutiskirje sovittiin lähetettäväksi jatkossa myös yhteistyöryhmän uusille jäsenille.

Kiteellä on valmistunut hulevesien hallintaan tarkoitettu kosteikko viime kesänä. Kaupungilla on vireillä myös hanke teollisuusalueen hulevesien käsittelemiseksi; suunnitelma on valmis, toteutus avoin, ja hanke tauolla.

Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:stä kerrottiin, että Pielisjoen Laurinvirran poikastuotantoalue on valmis. Rakenteiden toimivuus ja kestävyys on tullut testatuksi ohijuoksutuksissa edellisen talven ja kevään tulvavirtaamien aikana. Alueelta on jo löytynyt kutupesiä LUKE:n seurannassa. Saramojen Louhikosken voimalaitoksen padon purkua koskeva hanke on saanut vesiluvan, valitusaika päättyy vajaan viikon päästä. Hankkeen kilpailutus on käynnistymässä. Nopeimmillaan purkutyöt saadaan käyntiin elokuussa ja viimeistelyä loppusyksyllä. Lisäksi kuultiin, että Lieksanjoella Panakosken voimalaitokselle rakennetun smolttien kiinniottolaitteen avajaiset ovat 14.6.2021. Lyhyen kokeilukäytön perusteella järvilohen smoltteja on jo uinut kiinniottolaitteeseen.

6 Pohjois-Karjalan maaseudun kehittämissuunnitelma 2021-2027

Johtava asiantuntija Timo Tanskanen esitteli maaseudun kehittämissuunnitelman 2021–2027 valmistelua. Aikataulu päivittyy jatkuvasti CAP27-valmistelun ja neuvottelujen edetessä. Uuden ohjelman toimeenpano käynnistyy siirtymäkauden päätyttyä vuoden 2023 alusta. Siirtymäkaudella 2021-2022 jatketaan ohjelmakauden 2014-2020 toimeenpanoa.

Suomen CAP27 -strategian tavoitteissa painopisteet ovat 1) Aktiivinen maatalous ja ruoantuotanto, 2) Ympäristö ja ilmasto ja 3) Uudistuva ja monipuolinen maaseutu. Läpileikkaavina tavoitteina on edistää osaamista, innovaatioita ja digitalisointia. Strategian toimeenpanemiseksi valmistellaan alueelliset kehittämissuunnitelmat uudelle ohjelmakaudelle.

Pohjois-Karjalan alueellisesta suunnitelmasta valmistellaan nykyisillä tiedoilla kesäkuun loppuun mennessä MMM:lle ehdotus, jota päivitetään uudistetun CAP27-suunnitelman hyväksymisen jälkeen. Painopisteitä suunnitelmassa ovat elinvoimainen maaseutu, ympäristö ja ilmasto sekä pelolta pöytään -teema. Läpileikkaavia teemoja ovat digitalisaatio, osaaminen ja tiedonsiirto sekä innovaatiot. Ympäristö ja ilmasto -teemassa kehittämistarpeet ja toimenpiteet kohdistuvat erityisesti vesistöjen tilan säilyttämiseen ja parantamiseen, hiilineutraaliuden edistämiseen, luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen sekä vastuulliseen ja kannattavaan liiketoimintaan. Maaseutusuunnitelmaehdotusta voi vielä kommentoida [linkki maaseutusuunnitelman kommentointiin](#).

Käytiin keskustelua suunnitelmassa yhtenä toimenpiteenä mainitun kosteikkoviljelyn vesistö- ja muista vaikutuksista sekä turvemaiden viljelystä. Kosteikkoviljely turvelloilla on kehitysvaiheessa, eikä siitä ole Pohjois-Karjalan alueelta tietoa. Noin 13 % pelloista on turvemaidella, ja nau-takarjatalous on maakunnassa merkittävää. Uusia peltoja turvemaidelle ei raivata. Kuluttajat ratkaisevat, miten karjataloustuotteita tulevaisuudessa hyödynnetään. Todettiin, että vaikka ilmaston ja vesien suojelulla on monia samoja tavoitteita, ne eivät ole kaikilta osin yhteneväiset.

7 Muut asiat

Paula Mononen kertoi, että ELY-keskuksissa on valmisteltu yhteistyössä SYKE:n kanssa aineistoa metsätaloudelle herkkien vesien määrittelyä varten. Metsätalouden vesiensuojelun painopistealueiden laatimista yhtenäisin kriteerein on esitetty valtakunnalliseksi ohjauskeinoksi vesienhoitosuunnitelmissa 2022-2027. Aineisto osoittautui kuitenkin testausvaiheessa vielä liian keskenräiseksi, ja valmistelussa on otettu YM:n linjauksen mukaisesti aikalisä.

Merkittiin tietoon tulevia tapahtumia:

- Vesikasvit ja rantojen hoito Järvi-Suomessa -webinaari 15.6.2021 alkaen klo 12.15
- Vesistökuunnostusverkoston kuukausittaiset aamukahvit, seuraavat perjantaina 18.6. ja 27.8. klo 8.30-10.
- Vesistökuunnostusverkoston vuosiseminaari Lahdessa 28.-29.9.2021
[https://www.ymparisto.fi/fi-FI/Vesistokunnostusverkosto/Vesistokunnostusverkosto\(25357\)](https://www.ymparisto.fi/fi-FI/Vesistokunnostusverkosto/Vesistokunnostusverkosto(25357))

21.6.2021

Yhteistyöryhmän materiaalit ja kokouksen esitykset löytyvät yhteistyöryhmälle perustetun TEAMs-työtilan tiedostot-välilehdeltä.

8 Seuraavasta kokouksesta päättäminen

Seuraava kokous sovittiin pidettäväksi 30.9.2021 klo 14-16 TEAMs-yhteyksin. Kokouksen yhteyteen selvitetään myös mahdollisuutta vierailu jollakin maakunnan kohteella, kuten Lieksanjoella Pankakoskella tai Saramojoella Louhikoskella. Kokouskutsu ja asialista toimitetaan myöhemmin.

9 Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja Janne Kärkkäinen kiitti osanottajia ja päätti kokouksen klo 11.12.

Puheenjohtaja

Janne Kärkkäinen

Sihteeri

Paula Mononen

Liitteet 1 Läsnaolijat
 2 Kokouksessa esitelty aineisto

Jakelu Yhteistyöryhmän jäsenet ja varajäsenet

LIITE 1. Pohjois-Karjalan vesienhoidon yhteistyöryhmän kokous 2/2021, 1.6.2021. Läsnäolijat.

Paikka: Etäkokous, Teams

Puheenjohtaja: Janne Kärkkäinen

Jäsenet:

Jäsen

Varajäsen

☒	Jukka Nykänen	☐	Timo Korkalainen
☒	Lari Hölttä	☐	Pirjo Kosonen
☒	Jari Leinonen	☐	Antti Suontama
☒	Tuukka Tuominen	☐	Ari Soikkeli
☐	Ismo Ryytänen	☒	Tuula Tirronen
☒	Tuire Tapanen	☐	Jorma Berg
☐	Juha Kosonen	☐	Pirkko Hyvärinen
☒	Juha Piitulainen	☒	Yrjö Eronen
☒	Antti Saari	☐	Saara Pihlman
☒	Terhi Helkala	☐	Anna Kralik
☒	Juha Tuononen	☐	Suvi Haapalehto
☒	Jari Rouvinen	☐	Harri Välimäki
☒	Päivi Jokinen	☐	Kaisa Matilainen
☐	Pirkko Päiväläinen	☒	Hannu Parviainen
☒	Sanna Hämäläinen	☐	Harri Lepistö
☐		☐	
☒	Pekka Pollari	☒	Jari von Becker
☒	Heikki Torpström	☐	Enni Pekkalin
☒	Anne Savolainen	☐	Juha Lemmetyinen
☐	Päivi Kiiskinen	☐	Taina Ahosola
☒	Anssi Vainikka	☒	Raine Kortet
☒	Sirpa Piirainen	☐	Matti Janhunen
☐	Anu Eskelinen	☐	Jari Hyvärinen
☒	Jukka Koski-Vähälä	☐	Jukka Hartikainen
☒	Timo Hartikainen	☐	Janne Tarkiainen
☒	Tuovi Vaaranta	☒	Heikki Simola
☐	Timo Turunen	☐	Heli Peura
☐	Mari Heikkinen	☐	Pauliina Palmgren
☐	Arto Ruuska	☒	Osmo Hyttinen
☒	Paula Mononen, sihteeri		

Asiantuntijat: Timo Tanskanen, Mika Huttunen, Minna Kukkonen, Rosanna Sjövik